

ĆWICZENIE NR 3

Wyznaczanie stałej dysocjacji słabego kwasu (CH₃COOH) metodą pehametryczną

1. Cel ćwiczenia

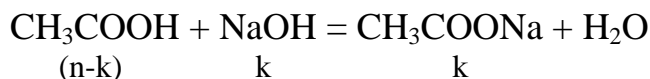
Wyznaczenie stałej dysocjacji kwasu octowego na podstawie miareczkowania pehametrycznego.

Stała dysocjacji $\text{CH}_3\text{COOH} = \text{CH}_3\text{COO}^- + \text{H}^+$ wyraża się wzorem (po zlogarytmowaniu):

$$\text{pH} = \text{pK} + \log \frac{c[\text{CH}_3\text{COO}^-]}{c[\text{CH}_3\text{COOH}]}$$

gdzie c [ ] – oznaczają odpowiednio stężenia w [mol/dm³] formy zdysocjowanej i niezdisocjowanej kwasu.

Jeśli do roztworu zawierającego początkowo n moli kwasu doda się k moli wodorotlenku (np. NaOH) rozpuszczonego w V (cm³ H₂O) to część kwasu ulegnie zobojętnieniu.

W efekcie pozostanie $(n-k)$ moli kwasu, a powstanie (k) moli octanu sodowego. Ze względu na całkowitą dysocjację octanu sodowego można uznać, że jest on źródłem całkowitego stężenia jonów octanowych w roztworze. Z powyższego wynika, że liczba moli [CH₃COO⁻] wynosi (k) , a liczba moli niezdisocjowanego kwasu [CH₃COOH] wynosi $(n-k)$. Liczba (k) jest proporcjonalna do ilości dodanego roztworu NaOH.

$$k = cV/1000 \quad \text{gdzie } c \text{ – stężenie roztworu NaOH } \left[\frac{\text{mol}}{\text{dm}^3} \right]$$

V – objętość roztworu NaOH [cm³]

Początkowa liczba moli kwasu (n) (równoważna chemicznie liczbie moli NaOH) jest proporcjonalna do V_R (gdzie $n = cV_R/1000$), którą wyznacza się podczas miareczkowania pehametrycznego. W rezultacie:

$$\text{pH} = \text{pK} + \log \left\{ \frac{k}{(n-k)} \right\} = \text{pK} + \log \left\{ \frac{V}{(V_R - V)} \right\}$$

Wykres zależności $\text{pH} = f(\log \{V/(V_R - V)\})$ jest linią prostą, która na osi rzędnych odcina wartość pK . Miareczkując pehametrycznie roztwór słabego kwasu za pomocą mocnej zasady otrzymuje się dane pozwalające obliczyć (metodą najmniejszych kwadratów) stałą dysocjacji.

2. Przygotowanie przyrządu

- Włączyć analizator N5173, tak aby „wyrzewał się” przez co najmniej 15 min. przed rozpoczęciem pomiarów. W tym czasie elektroda kombinowana pH typ OSH-10-00 powinna znajdować się w pojemniku z wodą destylowaną lub roztworem KCl.
- Po ustabilizowaniu wskazań pH i temperatury można rozpocząć pomiar. W razie dużych wahań powiadomić prowadzącego zajęcia.
- Wykonać skalowanie układu. W tym celu do naczynka wlać roztwór buforowy o $\text{pH} = 4$ i wstawić elektrodę zespoloną. Poczekać aż wskazania się ustabilizują i w razie potrzeby za pomocą przycisków „↑” lub „↓” ustawić wartość „4.00”, a następnie wcisnąć przycisk C1. Powtórzyć czynność dla buforu $\text{pH} = 7$ nacisnąć na końcu przycisk C2. Po wykonaniu tych

czynności przyrząd jest wyskalowany. Sprawdzić prawidłowość wskazań na innym buforze o znanym pH lub destylowanej wodzie przechowywanej bez dostępu CO₂.

3. Przygotowanie roztworów i przebieg ćwiczenia:

- Od prowadzącego pobrać próbkę kwasu do polietylowego naczynka. Umieścić elektrodę zespoloną i ewentualnie dodać wody, tak aby ona była całkowicie zanurzona w roztworze.
- Do biurety wlać (do kreski zerowej) mianowany roztwór NaOH (0,1 M) i ostrożnie umieścić ją nad naczyniem z kwasem.
- Zapisać wartość pH roztworu. Następnie wkraplać małymi porcjami (po ok. 0,5 cm³) zasadę z biurety i zapisywać wartość pH w funkcji V (objętość) dodanej zasady. Wyniki notować w tabeli. Pomiar przerwać po dodaniu ok. 5ml zasady od momentu zarejestrowania pięciu wskazań nie różniących się wartością więcej niż 5%.

4. Opracowanie wyników:

- Sporządzić wykres $\text{pH} = f(V)$ i $\Delta(\text{pH})/\Delta V = f(V)$ i wyznaczyć równowagową objętość zasady V_R na tych wykresach.
- Sporządzić wykres zależności $\text{pH} = f\{\log [V/(V_R - V)]\}$ i wyznaczyć wartość pK, a następnie stałą dysocjacji (kwasowość) CH₃COOH.
- Kontrolnie metodą najmniejszych kwadratów wyznaczyć stałą dysocjacji CH₃COOH.
- Wyniki porównać z danymi literaturowymi.

Tabela

Nr.	pH	V [cm ³]	$\Delta\text{pH}/\Delta V$	$\log \frac{V}{V_R - V}$
1.				
2.				
3.				
4.				
n				